

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. IV. Essentiam Eucharistiæ, ut est Sacramentum permanens,
absolvunt species; ut est Sacramentum transiens, præzer species
essentialia sunt, Coprus & Sanguis Christi; Consecratio; fortè etiam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

CONCLUSIO IV.

Essentiam Eucharistiae, ut est Sacramentum permanens, absolventur species; ut est Sacramentum transiens, præter species essentialia sunt, Corpus & Sanguis Christi; Consecratio; forte etiam sumptio.

54.

Quid Eucharistia permanens? Et quid transiens?

Terminis penitus introspectis, hæc Conclusio, ultimâ particulâ exceptâ (forte etiam sumptio) paucos, aut certè nullos habebit contradictores. Termini illi sunt, Eucharistia permanens, & Eucharistia transiens. Priorem voco, quæ simul permanenter & realiter existit cum suo effectu. Posterior est, quæ vel absolute transit, vel certè ad corruptionem seu defensionem disponitur, quando confert effectum.

Quod ultimum addo; quia per manducationem non illicd corumpuntur species panis sive vini, adeoque nec statim definit Corpus sive Sanguis Christi esse sub speciebus, & tamen datur continuo gratia sanctificans; quoniam disponuntur species ad corruptionem, & per consequens Corpus & Sanguis Christi ad defensionem.

Hæc duplex ratio colligitur ex Innocentio III.

Hanc duplicem rationem Sacramenti Eucharistici insinuavimus disp. 1. sect. 1. concl. 2. & colligimus pro parte ex Innocentio III. cap. Cum Martha. de Celebr. Missarum, ibi: *Distinguendum est tamen subtiliter inter tria, quæ sunt in hoc Sacramento discreta, videlicet formam visibilem, veritatem Corporis, & virtutem spirituales. Forma est panis & vini: veritas, Carnis & Sanguinis, virtus, unitatis & charitatis. Primum est Sacramentum, & non res. Secundum est Sacramentum & res. Tertium est res, & non Sacramentum. Sed Primum est Sacramentum geminæ rei. Secundum est Sacramentum unius, & alterius res existit. Tertium est res geminæ Sacramenti.*

In quibus verbis Pontifex agnoscit in Eucharistia duplex Sacramentum, alterum quidem formam visibilem, id est, species panis & vini; idque geminæ rei, Corporis nempe, & Sanguinis Christi, nec non unitatis & charitatis, id est, gratiæ sanctificantis. Alterum porro veritatem Corporis, id est, Corpus & Sanguinem Christi; sed unius dumtaxat rei, puta unitatis & charitatis, quæ est gratia sanctificans.

55.

Solas species sunt Sacramentum permanens.

Credo, aliquorum intellectus jam prævolat, & quorsum hæc dicta sint, perspicue intuetur. Etenim quis Theologus his maturè expensis, inficiari possit, solas species esse Sacramentum Eucharistiae permanens, id est, signum efficax Corporis & Sanguinis Christi, realiter

coexistens suo illi significato? Sanè meridianâ luce id clarius est. Cumque teste Tridentino sess. 13. cap. 3. illud in Eucharistia excellens & singulare reperitur, quod in ea ipse sanctitatis Auctor ante ulum sit; quidni in recto & simpliciter importet species, ut idem sit, quod species panis & vini continentes Corpus, & Sanguinem Christi?

Nescio certè quâ ratione vel auctoritate, hæc locutio possit improbari. An fortè Christus in seipso est? Nonne in, seu, sub speciebus? Unde ait idem Concilium sess. 21. cap. 1. *Nam est Christus Dominus in ultima cena venerabile hoc Sacramentum in panis & vini speciebus instituit &c.* In speciebus, inquit, non in Corpore & Sanguine. Et merito; quippe Corpus & Sanguis non significant gratiam subsistentem; sed sunt ipsa gratia subsistens, quæ est primum significatum, seu principalis effectus hujus admirabilis præ cæteris Sacramenti. Et quod illud? Procul dubio species efficaciter illam gratiam significantes.

Quas idcirco Divus Augustinus Epistola 23. secundum quemdam modum appellat Corpus & Sanguinem Christi, ibi: *Sicut ergo secundum quemdam modum Sacramentum Corporis Christi, id est, species significantes Corpus Christi, Corpus Christi est: Sacramentum Sanguinis Christi, Sanguis Christi est; ita Sacramentum fidei, id est, Baptismus, Fides est; quia est professio fidei. Alioquin si ipsum Corpus Christi est Sacramentum Corporis Christi, jam non secundum quemdam modum, sed verè & realiter est Corpus Christi.*

Si dixeris, Augustinum pro modum illum intelligere acceptionem totius pro parte, sicut homo dicitur metonymicè anima, licet hæc ut pars constituat totum.

Contra primò, quod Concilium Tridentinum non agnoscat in hoc Sacramento continentiam partis in toto, sed magis locati in loco; ait enim sess. 13. cap. 5. assignans rationem, quare hoc Sacramentum adorari debeat cultu latræ: *Nam illum eundem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater Aternus &c.* Jam autem locatum non est pars essentialis loci, sicut anima rationalis est pars essentialis hominis.

Secundò, fides non est pars Sacramenti fidei, sive Baptismi; sed Baptismus est signum fidei; adeoque hæc explicatio non est ad mentem Divi Augustini, qui affirmat eodem modo Sacramentum fidei appellari fidem, quemadmodum Sacramentum Corporis Christi, Corpus Christi.

Alter respondet Card. Lugo hic disput. 1. sect. 3. n. 45. concedi posse Augustinum ibi nomine Sacramenti intelligere solas species panis & vini in recto; tum quia aliquando ita usurpatur nomen illud; tum maxime, quia licet species non sint simpliciter Eucharistia, sunt tamen simpliciter Sacramentum Corporis & Sanguinis

Quod ratio ne vel auctoritate non potest improbari

Trident.

sed auctoritate D. Augustini probatur.

56.

Trident.

qui affirmat eodem modo Sacramentum fidei appellari fidem, sicut Sacramentum Corporis Christi, Corpus Christi.

57.

Lugo.

Inter species & corpus nulla est physica unio.

Principalis hostia Sacrificii est Corpus, & non species.

Trident.

Alia, inquam, est ratio; nam (præterquam quod nullam agnoscamus cum Doctore Subtili physicam unionem, sive formalem, sive effectivam inter species & Corpus Christi, sed solum respectum quemdam præfentialitatis extrinsecus advenientem) docet fides Catholica, non panem & vinum, aut eorum species esse principalem hostiam Sacrificii, sed ipsum Corpus & Sanguinem Christi, qui sub speciebus panis & vini, Deo Patri sacrificantur, seu offeruntur.

Audiamus Tridentinum sess. 22. cap. 1. ibi: Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech, se in æternum constitutum declarans (Christus) Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini Deo obtulit, ac sub eandem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc novi Testamenti Sacerdotes constituat, ut sumerent, tradidit, & eisdem, eorumque, in Sacerdotio successoribus ut offerrent, præcepit.

Cap. autem 2. in principio sic ait: Et quoniam in divino hoc Sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & incremte immolatur, qui in ara crucis semel seipsum cremte obtulit.

Distinctio inter Sacrificium & Sacramentum Eucharistie permanens, s. Prosper.

Mirum itaque videri non debet, si Sanctus Prosper dixerit, Sacrificium Ecclesie duobus consisti, duobus constare, visibili elementorum specie, & invisibili Domini nostri Jesu Christi Carne. Sed aliud est Sacrificium, aliud Sacramentum permanens Eucharistia.

Unde subdit: Sacramento, & re Sacramenti. Ubi solas species appellat Sacramentum, & condistinguit contra Corpus Christi, tamquam alteram partem, ex qua constituitur Sacrificium, sive essentialiter, sive dumtaxat consecutivè, aut concomitanter, de quo proprio loco.

62. Obiectio solvitur.

Nec obstat, quod sequitur in eodem cap. 48. Caro videlicet Carnis, & Sanguis Sacramentum est Sanguinis; intellige, siquidem representativum illius Carnis & Sanguinis, quæ in cruce cruentur oblata fuerunt, juxta illud Tridentini supra cap. 1. Vi dilectæ sponse sue Ecclesie visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret Sacrificium, quo cruentum illud semel in cruce peragendum representaretur.

S. Prosper.

Et idcirco S. Prosper ibidem atexit: Sicut ergo celestis panis, qui verè Christi Caro est, suo modo vocatur Corpus Christi, cum reverà sit Sacramentum Corporis Christi, illius videlicet quod visibile, palpabile, mortale in cruce est suspensum, vocaturque, ipsa immolatio Carnis, qua Sacerdotis manibus fit, Christi passio, mors, crucifixio &c.

Porrò hîc quaeritur de Sacramento Carnis & Sanguinis secundum se, id est de signo, quod permanenter efficit Corpus ac Sanguinem Christi, ut realiter in cælo existentis, quod nos asserimus esse solas species consecratas.

63. De Sacramento transeunte multi intelliguntur Patres.

Accedit, plurimas locutiones SS. Patrum salvari posse, intelligendo per Eucharistiam Sacramentum transeiens, id est, Eucharistiam respectu gratiæ sanctificantis. Sic quippe, ut habet altera pars Conclusionis, essentialia sunt, &

æqualiter importantur species & Corpus, ut verè dicere possis: Eucharistia transeiens est Corpus contentum sub speciebus; & similiter: Eucharistia transeiens sunt species contentes Corpus: neque enim aut Corpus sine speciebus, aut species sine Corpore significant efficaciter per modum partus spiritualis gratiam sanctificantem, defætu scilicet institutionis. Sumi quippe voluit (Christus) Sacramentum hoc tanquam spirituale animalium cibum, quo alantur, & confortentur viventes viri illius, qui dixit: Qui manducat me & ipse vivet propter me. Verba sunt Tridentini sess. 13. cap. 2.

Trident.

Quæris quod sit illud Sacramentum? Respondedo, quod Christus instituit in ultima cæna, cum post panis viniq. benedictionem, inquit Tridentinum supra cap. 1. se suum ipsum Corpus illis præbere, ac suum Sanguinem, dixerit ac perficere verbus testatus est. Hercule species consecratæ sunt, quæ Corpus Christi reddunt sensibilis; porrò Corpus Christi, quod sub illis continetur, efficit; ut species manducata moveant Deum ad physicè augendam gratiam sanctificantem.

64.

Quamquam enim in cibo naturali sola nutritiã substantia, non accidentia; alimentum quippe corporale convertitur in substantiam aliti, quod non convenit accidentibus: attamen in hoc cibo cælesti ac spiritali tam substantia, id est, Corpus & Sanguis Christi, quàm accidentia, id est, species panis & vini, alunt spiritaliter, id est, moraliter causant gratiam, Deo sic ordinante, ut ex his, quæ animus novit, surgat ad incognita, quæ non novit: quatenus exemplo visibilium se ad invisibilia rapiat, & per ea, quæ usu didicit, quasi confrictus incalescat; ut per hoc quod fit notum diligere, discat & incognita amare.

Species consecrate reddunt Christi corpus sensibilis

& moraliter causant gratiam

Et enim si incorporeus esset (Chrysostrum auditis homiliâ 83, in Matth. sive 60. ad populum Antiochænum) incorporea dedisset ipse tibi dona, nunc autem quoniam consorta est corpori anima tua, sub sensibilibus tibi intelligibilia tradit.

S. Chryst.

Sicuti ergo in aliis Sacramentis res naturales externæ sensibiles movent Deum instar causarum moralium ad physicè, vel primò infundendam vel augendam gratiam; ita quoque conveniens erat, ut eadem causalitas in hoc augustissimo Sacramento attribueretur non Corpori & Sanguini dumtaxat invisibiliter ibi existentibus, sed etiam speciebus Sacramentalibus, quantumvis accidentibus, utpote quæ solæ sint res sensibilis hujus Sacramenti.

65. ad instar rerum sensibilium in aliis Sacramentis

Hæc veritas manifesta sit ex Innocentio III. supra relato in principio hujus Conclusionis; textus est apertissimus: nec plus probant, quàm Corpus Christi esse verum Sacramentum (sicuti & species) respectu gratiæ sanctificantis; quod hæc secunda pars Conclusionis fatetur: componere autem essentialiter Eucharistiam permanentem, quod negat prima pars, nec ratio, nec auctoritas luadet, minùs persuadet.

Sanè

Sanè ad cultum latræ huic Sanctiſſimo Sacramento exhibendum, omnibus ſufficientiſſima eſſe debet realis præſentia Corporis, & Sanguinis, aut veriùs divinitatis (quæ eſt formale ejus motivum) ſub ſpeciebus conſecratis: dicente Concilio Tridentino ſeſſ. 13. cap. 5. Neque enim ideo minus eſt adorandum (hoc Sacramentum cultu latræ) quòd fuerit à Chriſto Domino, ut ſumatur, inſtitutum, Nam illum eundem Deum præſentem in eo adèſſe credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum dicit: Et adorent eum omnes Angeli eius &c.

Sed cum audio ſpecies conſecratas, inquiri; An ergo Conſecratio, per conſequens verba Conſecrationis, non ſint pars eſſentialis hujus Sacramenti; quemadmodum forma verbalis; Ego te baptizo &c. eſt pars eſſentialiter & intrinſecè componens Sacramentum Baptiſmi?

Aſſumit Card. Lugo diſp. 1. ſect. 4. n. 47. cum Suario, Valentia. Et ni fallor, inquit Eminen. eſt communis ſententia Theologiſ Antiquis.

Quidquid ſit de aliis Theologiſ, quos non libuit inſpicere, quia res non meretur, ſaltem non eſt ſententia Doctõris Subtilis, qui contrarium docet 4. diſt. 8. q. 1. n. 7. inquires: Si autem omnino quæras, quæ ſit forma huius Sacramenti (Euchariftiæ) dico quòd ipſe ſpecies viſibiles ſunt materia, id eſt, proximum fundamentum relationis ſignificationis: & ipſa ſignificatio eſt ibi formale, ſicut in aliis Sacramentis.

Et ſi quæras, quid eſt in hoc Sacramentò tamquam materia, aliud tamquam forma? Reſpondeo quòd non eſt hic aliud tamquam materia, & aliud tamquam forma; ſicut eſt in aliis Sacramentis. Cuius ratio eſt, quia iſtud eſt permanens, & ideo non poſſunt aliqua verba ad eius eſſentiam pertinere. In quocumque autem Sacramentò diſtinguitur materia & forma, ſignum viſibile dicitur eſſe materia, verba verò forma. Huculque Scotus, intelligens formam intrinſecam, id eſt, intrinſecè componentem Euchariftiam, ut eſt Sacramentum permanens; ſicuti verba Baptiſmi conſtituunt Sacramentum Baptiſmi.

Alioquin formam extrinſecam, quam vocat formam Conſecrationis Sacramenti, agnoſcit cum Eccleſia Catholica, eadem diſt. & q. n. 6. in fine ibi: Ad tertium patet quare iſtud Sacramentum non habet aliqua verba pro forma, quia tunc non eſſet Sacramentum permanens, cum verba non poſſint eſſe niſi in ſucceſſione: tamen ipſa Conſecratio Sacramenti conſiſtit in fieri, & ideo requirit aliquam formam verborum. Sed illa non eſt forma Sacramenti, ſed Conſecrationis Sacramenti: & pro tanto illa poſſunt dici verba Sacramentalia, quia ad Sacramentum pertinentia tamquam forma Conſecrationis eius, quæ Conſecratio eſt inceptio Sacramentalis: ſed non dicitur ſic Sacramentalia, ſicut verba Baptiſmi; illa enim ſunt Sacramentalia, quia forma Sacramenti.

De hac forma extrinſeca intelligitur Concilium Florentinum in Decreto Unionis, quando ait: Forma huius Sacramenti (Euchariftiæ) ſunt

verba ſalvatoris, quibus hoc conſecitur Sacramentum; non dicit, permanenter componitur, aut conſtituitur; ſed, conſecitur. Sacerdos enim in perſona Chriſti loquens, mediante illis verbis, tamquam quibuſdam cauſis instrumentalibus, hoc conſecit, id eſt, efficit Sacramentum, quòd ſunt ſpecies panis & vini continentes Corpus & Sanguinem Chriſti; unico verbo, ſpecies conſecrata, id eſt, accidentia panis & vini remanentia poſt verba Conſecrationis à Sacerdote cum debita intentione prolata.

Sicuti ergo ipſa perſona Sacerdotis non eſt forma intrinſecè componens hoc Sacramentum ut eſt permanens; pari ratione neque verba Sacerdotis: ſed perſona eſt quaſi cauſa efficiens principalis, verba autem instrumentalis. Quis verò neſciat cauſam efficientem non pertinere ad eſſentiam effectus, quamvis in obliquo & extrinſecè ab illo connotetur?

Scio, dicit aliquis; ſed numquid implicat eandem eſſe cauſam efficientem, & formalem; animam v. g. ſeipſam unire corpori? Quin imò naturaliter in nutritione anima rationalis eſt cauſa efficiens illius compositi partialis, & ſimul forma.

Reſpondeo; à phyſicis non ſemper valet argumentum ad moralia; hic autem ſolum eſt compositum morale, ſi aliquid eſt.

Accedit ratio manifeſta diſſimilitudinis, quoniam anima rationalis permanet; verba autem Conſecrationis tranſeunt, ita quòd totum Sacramentum Euchariftiæ permanens exiſtat, quando verba ampliùs non ſunt; porro nequit res exiſtere ſine ſuis partibus eſſentialiter, & intrinſecè conſtituentibus.

Dices cum Suario diſp. 42. ſect. 2. in fine: Sicut res ſucceſſiva dicitur eſſe, quia aliquid illius eſt, licet aliquid jam tranſerit: ita hoc Sacramentum, quòd ex permanente & ſucceſſivo conſurgit, dicitur ſimpliciter eſſe, quia aliquid illius eſt, & id, quòd in eo præcipuum eſt, ſcilicet totus Chriſtus, durat.

Præterea, in ſpeciebus permanentibus manet tota ſignificatio, verba enim quando proferuntur tantum ſignificant contentum ſub illis ſpeciebus eſſe Chriſtum, & hoc idem permanenter ſignificant ſpecies jam conſecrata. Unde fit, quòd licet verba phyſicè tranſierint, ſemper tamen quòdammodo informant illas ſpecies, quia illæ non ſignificant, niſi ut conſecratae ſunt; atque adeo quatenus ſubſtant verbis Conſecrationis, quæ præceſſerunt, & quæ idcirco cenſentur ſemper moraliter permanere, quamdiu permanent ſpecies (ut ait Dicatillo diſput. 1. num. 31.) non minus quam verba Baptiſmi, etiamſi phyſicè præceſſerint ablutionem iſtam, cenſentur moraliter permanere, ut cum ablutione, immediate, aut paulò poſt ſequente, conſtituant & componant unum Sacramentum.

Sed contra primum, inquit Card. Lugo diſp. 1. ſect. 4. n. 60. quia ex hoc ſequeretur, poſſe

Sicut perſona Sacerdotis non eſt intrinſecè hoc Sacramentum, ita nec verba Conſecrationis.

69. Objectio.

Reſponſio.

Differentia inter animam rationalem & verba Conſecrationis.

70. Sententia Suarii.

Dicatillo.

71. Rejicitur à Lugo.

66. ad cultum latræ huic Sanctiſſimo Sacramento exhibendum, omnibus ſufficientiſſima eſſe debet realis præſentia Corporis, & Sanguinis, aut veriùs divinitatis (quæ eſt formale ejus motivum) ſub ſpeciebus conſecratis: dicente Concilio Tridentino ſeſſ. 13. cap. 5. Neque enim ideo minus eſt adorandum (hoc Sacramentum cultu latræ) quòd fuerit à Chriſto Domino, ut ſumatur, inſtitutum, Nam illum eundem Deum præſentem in eo adèſſe credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum dicit: Et adorent eum omnes Angeli eius &c.

67. Quidquid ſit de aliis Theologiſ, quos non libuit inſpicere, quia res non meretur, ſaltem non eſt ſententia Doctõris Subtilis, qui contrarium docet 4. diſt. 8. q. 1. n. 7. inquires: Si autem omnino quæras, quæ ſit forma huius Sacramenti (Euchariftiæ) dico quòd ipſe ſpecies viſibiles ſunt materia, id eſt, proximum fundamentum relationis ſignificationis: & ipſa ſignificatio eſt ibi formale, ſicut in aliis Sacramentis.

68. De hac forma extrinſeca intelligitur Concilium Florentinum in Decreto Unionis, quando ait: Forma huius Sacramenti (Euchariftiæ) ſunt

69. Objectio.

Reſponſio.

Differentia inter animam rationalem & verba Conſecrationis.

70. Sententia Suarii.

Dicatillo.

71. Rejicitur à Lugo.

C 2

posse etiam dici, dari Eucharistiam, quando proferebantur verba, antequam absolventur, quia jam existerat aliqua pars Sacramenti; quod nemo concedet.

Sententia Lugonis, quod sufficit manere id, quod includitur in recto, ut dicatur perseverare Sacramentum.

Ideo hic Auctor aliter respondet n. 61. Sacramentum Eucharistiae permanere quidem transactis verbis, quoad id, quod dicitur in recto (quod secundum ipsum est Corpus & Sanguis Christi) non vero quoad id, quod dicitur in obliquo: sufficit autem manere id, quod includitur in recto, ut dicatur perseverare Sacramentum. Sicut nunc etiam dicitur manere domus antiqua, licet modò non existat id, à quo domus denominatur antiqua, scilicet durationes annorum praeceptorum.

Et in eodem sensu verum est dicere, Eucharistiam esse in altari, licet non sint ibi verba; quia sicut dicitur esse in Ecclesia aqua benedicta, licet ibi non sit benedictio, quia scilicet est ibi quod significatur in recto: sic etiam est ibi Eucharistia, quia est ibi, quod significatur in recto per Eucharistiam. Ita Eminentissimus.

72.

Qui, si attentè legisset verba Suarii, non mutilata, sed integra supra à nobis relata, eandem in illis quoad rem invenisset responsionem; siquidem non ait Suarez, ideo dari Eucharistiam post verba Consecrationis absoluta, quia jam existit aliqua pars Sacramenti, sed quia aliquid illius est, scilicet species consecratae, & quod praecipuum in eo est, durat.

rejecit ab Auctore.

Et verò quod illud nisi Corpus & Sanguis Christi? Tolle species, tolle Corpus & Sanguinem Christi, nihil Sacramenti superest. Maneat Corpus, pereant species, maneat species, desinat Corpus sub illis esse, num ideo permanet Sacramentum? Minimè. Non itaque sufficit manere id, quod includitur in recto, ut dicatur perseverare Sacramentum: ceterò quoniam Eucharistia sit in caelo, quia ibi est Corpus Christi, quod secundum Lugonem importatur in recto.

Responsio Lugonis

Respondet Eminen. denominationem Christi sub speciebus non posse provenire à speciebus absentibus, sicut nec denominatio albi ab albedine absentis; quia est denominatio reduplicans supra formam praesentem: at verò denominatio specierum consecratarum potest provenire à verbis praeceptoris, sicuti denominatio objecti cogniti à cognitione praeceptoris; quia solum significat species illas esse, super quas prolata sunt verba Consecrationis.

73. ostenditur inefficax.

Quis negat? Sed numquid ideo verba praeceptoris physice & intrinsece constituunt species consecratas, sicut albedo componit parietem album? An forte creditur Lugo intrinsece denominari objectum cognitum à cognitione praeceptoris, imò etiam praesentis, aut domus antiqua ab annis praeceptoris, sicuti paries denominatur albus ab albedine intrinsece inexistente? Non credo.

Unde sicuti cognitio non intrinsece com-

ponit objectum cognitum, neque anni praeteriti domum antiquam, sic nec verba benedictionis aquam benedictam; similiter nec verba Consecrationis species consecratas, sed extrinsece dumtaxat denominant; & ideo non sunt forma intrinsece constituens hoc Sacramentum permanens, sed forma extrinsece efficiens.

Verba Consecrationis non intrinsece componunt species consecratas;

74.

Itaque ad primam responsionem Suarii dico: si per Sacramentum Eucharistiae intelligimus compositum aliquod per accidens, sive aggregatum quoddam ex omnibus, quae aliquo modo necessaria sunt ad ejus constitutionem, sive in fieri, sive in facto esse, permanenter, aut successivè, non dubium quin verba Consecrationis, persona Ministri, & plura similia pertineant ad ejus essentiam, id est, necessaria sint, ut essentia Sacramenti existat & permaneat. Patet ex Conclusionem, quam tractamus, in qua distinguimus Eucharistiam in permanentem, & transeuntem; in fieri, & in facto esse.

quamvis, uti multa alia, necessaria sunt, ut Sacramenti essentia existat.

Sin verò per Eucharistiam accipiamus Sacramentum realiter ac physice coexistens secundum omnes suas partes suo effectui, quem physice & realiter in se continet; sicuti successivum non potest esse de essentia talis entis permanentis; ita extra omnem dubitationem est, nullatenus verba Consecrationis, physice & realiter amplius non existentia, esse de essentia, sive partem intrinsece componentem Eucharistiam permanentem: nec puto contrarium unquam Suario incidisse.

Suarez.

Colligo ex altera ejus responsione, in qua supponit verba in speciebus manere tantummodò secundum suam significationem. Ergo haec potius dicenda est componere hoc Sacramentum, quam verba praeceptoris.

75. Scotus.

Et hanc compositionem non negat Doctor Subtilis, sed clarissimis verbis asserit supra n. 7. ibi: Species visibiles sunt materia, id est, proximum fundamentum relationis significationis, & ipsa significatio est ibi formale, sicut in aliis Sacramentis. Quae autem verborum, eadem est significatio specierum, quae dici posset Consecratio passiva, id est, efficax significatio Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus, jugiter cum ipsis permanentes.

Porro an propterea dici debeat, verba Consecrationis moraliter permanere, quemadmodum verba Baptismi, ad modum pertinet loquendi. Equidem quia Baptismus est Sacramentum transiens, ideo ad ipsius compositionem sufficiunt verba transeuntia moraliter permanentia: quia autem Eucharistia, de qua hic agimus non solum moraliter perseverat, sed realiter, ideo partes ejus, si quae dentur distinctae à speciebus & significatione, debent realiter existere, quamdiu existit Sacramentum.

Ad compositionem Sacramenti Baptismi sufficiunt verba transeuntia moraliter permanentia.

Si ergo Eucharistia permanens esset composita (praeterquam ex speciebus & significatione) cum non sit aliquid successivum, aut transiens, sed physicum & reale, existens & realiter perse-

Nam, inquit, si per miraculum præcederent species absque substantia panis, & super illas proferrentur verba Consecrationis, non poneretur Corpus Christi; quia Christus voluit, ut fieret Consecratio per conversionem panis in Corpus, & non aliter. Ergo nisi præintelligam substantiam panis, species, etiam consecrata, non magis significant mihi sensibilibiter Corpus Christi vel gratiam sanctificantem, quam si non præintelligerem verba Consecrationis.

80. & assignante disparitate inter substantiam panis & vini, & verba Consecrationis.

Respondet Card. disp. 1. sect. 5. num. 88. Negando Sequelam. Rationem disparitatis datur quia substantia panis & vini, neque componunt Sacramentum in ratione causa gratia, neque in ratione signi sensibilis: non primum; quia gratia sufficienter causatur à Corpore Christi, & speciebus præsentibus, quando Eucharistia per manducationem applicatur: non posterius; quippe substantia secundum se non est sensibilis, nec sentitur, nisi per sua accidentia: ergo tota sensibilitas panis reducitur ultimò ad species panis; atque ideo substantia prout distincta à speciebus, non facit hoc Sacramentum esse signum sensibile; adeoque non constituit intrinsecè hoc Sacramentum, sed solum est conditio, sine qua non ex vi præsentis institutionis poneretur Corpus Christi.

Unde in casu posito deficeret Sacramentum, immediatè quidem ex defectu Corporis, mediatè verò & extrinsecè ex defectu extrinsecò substantia panis, quæ secundum præsentem legem necessaria est ad ponendum hoc Sacramentum. Ita, sed pluribus verbis, Eminentissimus. Quæ responsio non omnino displicet.

Species panis ex se sunt sensibiles.

Quæ sit causa sensibilis significationis Corporis Christi.

Solum adverto, hinc non esse quæstionem, per quid species panis simpliciter sint sensibiles: constat enim ex se esse tales, etiam absque verbis Consecrationis; sed quæ sit causa sensibilis significationis Corporis Christi, ad quam quidem magis propriè concurrunt verba, utpote causa suo modo efficiens præsentiam Corporis sub speciebus; equidem substantia panis etiam suum præbet concursum, scilicet per modum termini à quo. Hoc animadverto:

81. Eugo.

Distinctio materiae in proximam & remotam.

Redeo ad nostram instantiam, cui Card. supra n. 52. hanc adhibet solutionem, dicens; duplicem apud Philosophos usurpari materiam, proximam & remotam: illa est ex qua constituitur intrinsecè compositum, v. g. lapides respectu domus; hæc appellatur ex qua aliquid fit tamquam ex termino à quo; ut quando ex ligno fit ignis, lignum dicitur materia remota ignis. Porro forma apud Philosophos est unica, scilicet intrinsecè componens: ergo dum Pontifex loquitur de materia & forma Eucharistia, licet nomine materiae intellexerit remotam, nomine tamen formæ non potuit intelligere nisi proximè constituentem.

82. Datur causa formalis extrinsecæ.

Sed contrà; etiam secundum Philosophos datur causa formalis extrinsecæ, id est, principium formale effectivum.

Respondet Card. supra n. 53. hunc esse improprium modum appellandi formam. Nam licet intellectus dicatur principium formale efficiendi intellectionem, & forma constituens hominem in ratione intellectivi, non tamen dicitur forma ipsius intellectionis, quæ ab illo efficitur: ergo cum verba non solum dicantur principium formale efficiendi Eucharistiam, sed etiam forma ipsius Eucharistia, non potest hoc explicari nisi de forma constitutiva.

Responsio Lugonæ.

Qui modus explicandi non leviter conficitur ex modo loquendi Catechismi Pii V. parte 2. cap. 1. Ubi materia & forma verborum dicuntur esse partes ex quibus unumquodque Sacramentum necessario conficitur, & constituitur. Hæc ille.

Confirmatio eius ex Catechismo Romano.

Sed meo iudicio valde leviter. Quippe sic lego loco citato §. 8. circa initium. Duo enim sunt ex quibus quodlibet Sacramentum conficitur: quorum alterum materia rationem habet, atque elementum dicitur: alterum forma vim, & verbum communi vocabulo appellatur.

83. relictus.

Et §. 9. in fine, postquam dixit: Nostra Sacramenta formam verborum ita præscriptam habere, ut si fortè ab ea discedatur, Sacramenti ratio constare non possit, statim concludens subiungit: Ita igitur sunt partes, quæ ad naturam & substantiam Sacramentorum pertinent, & ex quibus unumquodque Sacramentum necessario constituitur.

Non ait Catechismus conficitur, & constituitur, ut refert Card. quasi confectio illa sit intrinsecæ constitutio; sed separatim, primo loco ponit ly conficitur, secundo loco ly constituitur, ut significet se illa accipere pro synonymis.

Ly conficitur non semper importat compositionem intrinsecam.

Proinde, quomodocumque ly conficitur, non semper importat compositionem intrinsecam per modum partis essentialis: etenim Sacerdos conficit hoc Sacramentum, ut loquitur Concilium Florentinum supra; ita etiam ly constituitur supra in Catechismo intelligendum est iuxta subjectam materiam, & propriam naturam cuiusque Sacramenti; licet enim in aliquibus forma & materia possint esse pars intrinsecæ & essentialis, in aliis non sic: sed vel sola materia est tota essentia, ut in hoc Sacramento species consecrata; vel sola forma, ut in Sacramento Pœnitentiæ (secundum mentem Doctoris Subtilis) hæc verba: Absolve te, de quibus proprio loco.

84. Catechif. Romano.

Nonne Catechismus præmemoratus cap. 4. §. 12. pro materia Eucharistia assignat panem triticum, ex qua tamen, secundum Lugonem, Eucharistia non constituitur intrinsecè? Ergo per ly constituitur, in quo facit Card. vim, non necessario intelligi debet compositio essentialis per modum partis intrinsecæ.

uti nec ly constituitur.

Et hinc (quod bene notandum est) Concilium Florentinum non vocat verba Eucharistica simpliciter formam Sacramenti, ut Eminen. videtur supponere, sicut vocat verba Baptismi, & alio-

Et aliorum Sacramentorum; sed inquit: Forma huius Sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficitur Sacramentum: eo scilicet modo, quo conficitur potest res permanens per verba transiens, & quo Sacerdos conficit utens illis verbis, scilicet per modum causæ formalis extrinsecæ & efficientis.

Et eodem modo dicere quis posset, intellectum esse illam formam in homine, quâ conficit, sive quâ conficitur intellectio.

Sed est Concilium simpliciter assereret verba esse formam huius Sacramenti, an propterea in omni rigore intelligenda sunt, & non potius accommodatæ ad naturam rei, de qua agitur? Ipsa ratio naturalis videtur id dicere. Quapropter, uti ipsum Sacramentum non est compositum aliquod physicum, & propriè dictum, ex partibus simul existentibus physicâ unione inter se unitis; ita materia & forma accipi debent, non secundum rigorem philosophicum, sed secundum communem loquendi modum in rebus moralibus.

Sic mutus consensus Conjugum signo externo expressus communiter ponitur, & vocatur forma Sacramenti Matrimonii: cum tamen à Concilio Florentino appelletur causa efficiens: Causa, inquit, efficiens Matrimonii regulatur est mutus consensus per verba de presenti expressus.

Sic Charitas ab omnibus Theologis dicitur forma Fidei, aliarumque virtutum, & tamen nemo intelligit propterea Charitatem intrinsecè componere Fidem, aut alias virtutes, sed extrinsecè conferre ipsis vim quamdam meriti de condigno vitæ æternæ.

Quidni similiter verba Consecrationis dici possint absolute & simpliciter forma Eucharistiae; quia efficienter tribuunt speciebus vim quamdam & virtutem significandi, ac continendi sub se Corpus & Sanguinem Christi?

Neque ad hoc necesse est, considerare illa verba ut moraliter permanentia; quoniam illis semel prolatis, non manet in potestate profertentis per eorum retractationem virtutem illam specierum destruere; voluit quippe Christus, ut species semel consecratæ continerent Corpus ejus & Sanguinem, donec & usque ipsæ species ita corrumperentur, ut substantia panis & vini defineret, si subsisteret.

Quamobrem licet vis & significatio specierum dependeat in fieri à verbis Consecrationis, ita ut scire nequeam præsentiam Corporis Christi sub illis, nisi cognoscam verba prolata: attamen in facto esse, sive in conservari, potius dependet proximè ab illis speciebus, sive ab earum incorruptione; tandiu enim significant, & continent Corpus Christi, quamdiu manent incorruptæ. Aliud fortè dicendum esset, si Sacerdos, sicuti per illa verba contulit vim & significationem; ita per retractationem eorumdem verborum posset illam au-

ferre. Hæc satis de prima instantia.

Assigno alteram, specialiter contra Card. & inquiri ab illo; an non pari passu Florentinum supra doceat, omnia Sacramenta perfici materia, formâ, ac personâ ministri cum debita intentione? Verba textûs sunt clarissima. Num ideo Eminent. asserit intentionem intrinsecè componere hoc Sacramentum? Convenientius, inquit n. 89. videtur, eam intentionem; licet in aliis Sacramentis componat intrinsecè Sacramenta, in hoc tamen solum extrinsecè requiri ad ponendas partes intrinsecas Sacramenti.

Et verò si ipsi licet excipere à communi regula intentionis; quid prohibet me excipere à communi regula materiæ vel formæ? Certè arbitror tantam, aut majorem nos habere rationem negandi formam verborum componere Eucharistiam permanentem per modum partis intrinsecæ, quàm Eminent. affirmandi intentionem, licet in aliis Sacramentis componat intrinsecè; in hoc tamen solum extrinsecè requiri ad ponendas partes intrinsecas Sacramenti.

Et quod quæso ejus fundamentum? Nam ipsa, inquit, intentio secundum se non constituit in ratione signi sensibilis, nec ipsa sentitur, nisi per verba: non ergo requiritur, ut constituens intrinsecè Eucharistiam in ratione signi sensibilis, neque etiam requiritur, constituens intrinsecè in ratione causantis gratiam; nam licet intentio illa constituat verba in ratione causæ ad ponendum Corpus Christi sub speciebus, non tamen constituit principium immediatum, à quo postea causatur gratia sacramentalis, quæ est propria causalitas Sacramenti, ut Sacramentum est.

Hanc rationem multis impugnat, & evertit Dicastillo disp. 1. de Sacramentis in genere à n. 360. ostendens, vel in nullo Sacramento intentionem esse partem intrinsecam, vel in omni, etiam Eucharistiâ. Vide Auctorem citatum.

Paucis respondeo, species consecratas esse Sacramentum, non tantum unitis rei, scilicet gratiæ sanctificantis, sed etiam Corporis Christi, teste Innocentio in cap. Cum Martha supra allegato; imò causalitas Corporis Christi propria est huic Sacramento, non minus quàm causalitas gratiæ ex opere operato est specialis & propria Sacramento in genere.

Si ergo intentio in aliis Sacramentis, secundum Cardinalem, est pars intrinsecè componens, quia constituit materiam & formam in ratione causantis immediatè gratiam sanctificantem: pari ratione intentio debet statui pars intrinseca huius particularis Sacramenti, quia nempe mediis verbis, quibus redditur per accidens sensibilis, prout in aliis Sacramentis, constituit species signum & causam immediatam gratiæ subsistentis; vel, si mavis, constituit verba immediatum principium Corporis & Sanguinis Christi (quæ principatio propria est Eucha-

87.

Secundum Lugonem intentio non componit intrinsecè hoc Sacramentum.

Cur ergo verba Consecrationis?

88.

Assignat Lugo dispensationem.

quam impugnat & evertit Dicastillo.

89.

Causalitas Corporis Christi est propria huic Sacramento, sicuti causalitas gratiæ est propria Sacramento in genere.

Forma
83.
84.
85.
86.
87.
88.
89.

Eucharistia, ut dixi) sicut intentio in aliis Sacramentis constituit formam verborum immediatum principium gratia accidentalis.

Ergo intentio hic erit aequaliter pars intrinsecè componens hanc particularem rationem Sacramenti, puta significationem efficacem Corporis Christi, veluti in aliis Sacramentis est pars intrinseca significationis efficacis, seu signi efficacis gratia sanctificantis; vel si hic non est, quod verius existimamus, nec ibi erit. Vide dicta disp. 1. sect. 3. conclus. 1.

Ostenditur pariter inter verba Consecrationis & intentionem.

90. Assignatur secundum fundamentum Lugonis.

ad quod patet ex dictis responsio.

91.

Non requiritur, quod illud, quod est Sacramentum, sit per se sensibile.

Potestas sacerdotalis non magis intrinsecè componit Sacramentum Penitentiae, quam Eucharistiae.

verba Consecrationis prolata à non Sacerdote nequaquam significant practicè Corpus Christi aut gratiam accidentalem, & ex consequenti nequaquam sunt vera forma Eucharistiae; quae etiam propterea defectu formae non subsistit. Vel ergo in utroque Sacramento potestas sacerdotalis, non solum ut sensibiliter significata (quod Card. admittit supra n. 93.) sed etiam in seipsa est pars intrinsecè componens, vel in neutro, ut habet verior & communis sententia.

Quod attinet ad actionem transubstantiativam, haec, secundum nostra principia, non alia ratione est pars intrinsecè componens Sacramentum permanentis Eucharistiae; quam causalitas gratiae sanctificantis est pars intrinseca cujuscumque Sacramenti, quod consistit in usu; non enim est aliud, quam actio physica, qua Deus, per motus verbis Consecrationis, sub speciebus panis producit praesentiam Corporis Christi, eamque conservat dependenter à speciebus consecratis; quemadmodum causalitas gratiae sanctificantis est actio physica, qua Deus, per motus signo sacramentali, infundit subjecto disposito gratiam sanctificantem.

Sicuti ergo productio illa physica gratiae à Deo, aut moralis à Sacramentis, quae consistunt in usu, non censetur pars intrinseca Sacramenti; sed via ad effectum; pariformiter actio transubstantiativa via est ad effectum Eucharistiae permanentis, & non pars, ipsam intrinsecè componens sub ratione permanentis.

Dico, Sub ratione permanentis, quia in quantum species, & Corpus Christi sunt Sacramentum gratiae sanctificantis, eatenus includunt praesentiam sacramentalem; adeoque actionem, qua praesentia illa, vel physice à Deo, vel moraliter causatur à speciebus.

Et si quaeras, quid sit illa moralis causalitas specierum; accipe verba Doctoris Subtilis 4. dist. 8. q. 1. n. 6. Dico enim, quod hoc modo intelligitur illa propositio; Sacramentum efficit, quod figurat, id est, si significat aliquid fieri, illud per Sacramentum, tamquam per signum efficax fit: si autem significat aliquid esse, illud per Sacramentum, tamquam per signum verax est....

Et cum dicitur, quod nulla virtus finita potest agere ad esse Corporis Christi ibi: Concedo proprie loquendo de actione; potest tamen aliqua virtus finita, vel aliquid virtutis finita, esse dispositio immediata ad esse Corporis Christi ibi: non à se, sed à Deo assistente ibi: Et hoc modo instituit illas species, ut post Consecrationem assistat eis ad hanc praesentiam Corporis Christi. Igitur solae species consecratae sunt signum sensibile practicè permanentis gratiae subsistentis, sive Corporis & Sanguinis Christi; adeoque Sacramentum Eucharistiae permanentis.

Contra: illam assistentiam divinam accipiunt species per verba Consecrationis; ergo ipsa sunt Sacramentum. Distinguo Consequens; Sacramentum transiens, id est, signum transeunter causalans

92.

Actio transubstantiativa non alicuius pars intrinseca Sacramenti permanentis.

quod est solus gratiae sanctificantis.

93.

Quid sit moralis causalitas specierum.

in quibus solis consistit ratio Sacramenti permanentis.

94.

Verba enim Consecrationis sunt Sacramentum transiens.

causans Corpus & Sanguinem Christi sub speciebus, Concedo totum : Sacramentum permanens, id est, signum sensibile permanenter efficiens, Neg. Conseq. quippe quod ipsum realiter non permanet, non potest permanenter realiter significare. Porro ex institutione specialis huius Sacramenti, signatum principale sacramentale est Christus realiter permanenter praesens; quoniam sic manet ad ulum.

Sed initas : Sacramentum conficitur verbis Sacerdotis, atqui species non conficiuntur, sed praexistunt; ergo &c.

Respondeo ad Minorem; species confici non secundum se, sed prout consecratae, & eatenus ipsae efficiunt Corpus & Sanguinem Christi, per specialem, ut dictum est, assistentiam divinam illa ibi conservando. Sic etiam Sacerdos orationibus conficit, non aquam secundum se, sed aquam benedictam. Atque haec de prima parte Conclusionis ad superabundantiam.

Transco ad secundam, quae vix indiget probatione. Interim ratio fundamentalis sit: quia omnia ibi enumerata sunt signum sensibile praedicum gratiae, vel inhaerentis, ut species & Corpus Christi, vel saltem subsistentis, ut verba Consecrationis, quae significant & causant in fieri Corpus Christi sub speciebus; vel per modum sibi spiritualis, & eatenus sunt vere Sacramentum, & remore etiam significant, & causant gratiam sanctificantem; vel certe per modum hostiae Sacrificii, quatenus separatim constituunt Corpus & Sanguinem sub diversis speciebus in protestationem summi Dei dominii in mortem & vitam; ac in tantum habent rationem Sacrificii, & non proprie Sacramenti. Vide dicta disp. 1. sect. 1. conclus. 2.

Major difficultas est de tertia parte Conclusionis. puta de sumptione, quae quidem ex sententia Doctoris Subtilis 4. dist. 8. q. 1. n. 5. significat nutritionem spirituales, quae est per gratiae collationem, tamen, ut loco mox citato ex disp. 1. probavimus; verosimilius eam non causat, sed solum est conditio, sine qua non Eucharistia spiritualiter nutrit; sicuti comestio cibi naturalis est conditio, sine qua regulariter cibus corporalis non nutrit naturaliter.

Ceteroquin, cum non in omnibus equalis sit ratio cibi corporalis & spiritualis; sed huius virtus causandi, & effectus pendeant ex libera voluntate Christi: si quis mordicus contendat, gratiam promissam esse, tamquam causam, non solum speciebus consecratis, sed eorum etiam manducationi; nolo pugnaciter contradicere, neque enim satis perspicio, quo argumento oppositum possit convinci. Siquidem quod Eucharistia, ut loco praallegato disp. 1. diximus, a quolibet applicata habeat suum effectum, nemo potest negare; equidem non nisi manducata ab homine.

Si inferas: ergo extraordinarie per miraculum posita in stomacho sine manducatione,

non conferret gratiam. Respondeo; via ordinaria, id est, per modum Sacramenti, Concedo; verumtamen credendum est, quod qui per speciale privilegium hostiam immittit stomacho; etiam per similem prerogativam (non vi praecise institutionis huius Sacramenti) inibi sit causaturus gratiam sanctificantem; quemadmodum Christus via extraordinaria, sine praevia confessione, remisit peccata paralytico, dicens Matth. 9. v. 2. *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.*

Atque ut sumptio esset Sacramentum transiens; numquid etiam dispositio subiecti & intentio? Minime: enimvero licet actu Eucharistia non causet gratiam, nisi sumpta cum intentione a subiecto disposito, quando subiectum est capax intentionis ac dispositionis, quid inde, cum sufficiat dispositio mere interna, similiter mere interna intentio? Sacramentum est signum sensibile efficax gratiae ex opere operato: dispositio autem aliquod tantum meritum congruum, vel condignum; similiter intentio conditio solum est requisita ex parte suscipientis, non ad valorem Sacramenti, ut patet; sed ut Communio sit voluntaria ac humana, Plura inferius, ubi de effectu Eucharistiae.

In praesenti sequitur examinanda unitas ejus ac multiplicitas. Cum enim apud Catholicos constet Sacramentum hoc institutum fuisse sub speciebus panis & vini, controversia oritur inter illos, An duae illae species constituunt duplex specie Sacramentum, an vero unicum. Pro resolutione erit

CONCLUSIO V.

Species panis & vini sunt Sacramentum specie unum, unitate integritatis, non indivisibilitatis.

Id est, Eucharistia est unica tota specie infima, etsi includat partes specie differentes, quarum singulae sunt verum Sacramentum.

In hac Conclusionem quoad rem omnes conveniunt. Queris quae sit illa res? Responsum habeat Concilium Tridentinum sess. 21. cap. 3. ubi declarat: *Quamvis Redemptor noster... in suprema illa Cena hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, & Apostolis tradiderit, tamen sciendum esse, etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum fieri, ac propterea quod ad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solum accipiunt.*

Ubi Concilium docet Primum; in duabus speciebus hoc Sacramentum fuisse institutum. Quae illae? Nonne species panis & vini? Et illa accidentia numquid specie physica distincta?

D. Quid

Quod non est dicens de dispositione subiecti, aut intentione.

non impeditur... quod non est dicens de dispositione subiecti, aut intentione.

non impeditur... quod non est dicens de dispositione subiecti, aut intentione.

non impeditur... quod non est dicens de dispositione subiecti, aut intentione.

97. Eucharistia est una totali specie infima; includit equidem plures partes specie differentes, quarum singulae sunt Sacramentum.

Probat ex Tridentino,

docente in duabus speciebus esse hoc Sacramentum institutum,

92. Species... non permanet...

93. si... non...

93. si... non...

94. enim...

96.